

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2548 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีขนาดต่างกันแตกต่างกันทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 จำนวน 669 คน จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 223 โรงเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาดังนี้

1.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก 161 แห่ง

1.1.2 สถานศึกษาขนาดกลาง 55 แห่ง

1.1.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ 7 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 40) สุ่มอย่างง่ายผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 168 คน สุ่มอย่างง่ายครูผู้สอน จำนวน 168 คน และสุ่มอย่างง่ายคณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 168 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 504 คน แยกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

1.2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 113 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน สุ่มอย่างง่ายครูผู้สอน จำนวน 113 คน และสุ่มอย่างง่ายเป็น คณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 113 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 339 คน

1.2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 48 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน สุ่มอย่างง่ายครูผู้สอน จำนวน 48 คน และสุ่มอย่างง่ายคณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 48 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 144 คน

1.2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 7 โรงเรียน สุ่มอย่างง่ายผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน สุ่มอย่างง่ายครูผู้สอน จำนวน 7 คน และสุ่มอย่างง่ายคณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 เพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 นำหนังสือถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับ และให้คะแนนตามเกณฑ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่และร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. เปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

ผลศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2548 สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นผู้บริหาร 168 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 สถานภาพเป็นครูผู้สอน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีสถานภาพเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 ขนาดของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.30

2. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานผลการศึกษาประจำปี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดระบบโครงการการบริหารงานในโรงเรียนอย่างชัดเจนและกำหนดนโยบาย แนวดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร บริหารงานในรูปของคณะกรรมการ จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล รายชั้นและช่วงชั้น

2.2 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนแก่ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องมือควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ จัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้น

2.3 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ

มากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ กำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการประจำปีมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ

2.5 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ สร้างความตระหนักให้กับครู อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินตนเอง กำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองอย่างชัดเจน กำหนดกรอบในการประเมินตนเองอย่างชัดเจน

2.6 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะทำงานการประเมินคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานสถานศึกษา ประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานสถานศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย

2.7 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการรายงานผลการศึกษาประจำปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการรายงานผลการศึกษาประจำปี โรงเรียนจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

2.8 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวนการนำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในโรงเรียน ประเมินผลการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในโรงเรียน นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานผลการศึกษาประจำปี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดระบบโครงการการบริหารงานใน โรงเรียนอย่างชัดเจน กำหนดนโยบาย แนวดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร บริหารงานในรูปของคณะกรรมการ จัดทำข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล รายชั้นและช่วงชั้น

3.2 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนแก่ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องมือควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ จัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้น

3.3 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 22 กำหนดวิสัยทัศน์ได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา

3.4 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการประจำปีมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ

3.5 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ สร้างความตระหนักให้กับครู อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินตนเอง กำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองอย่างชัดเจน กำหนดกรอบในการประเมินตนเองอย่างชัดเจน

3.6 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะทำงานการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานสถานศึกษา ประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย

3.7 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการรายงานผลการศึกษาประจำปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการรายงานผลการศึกษาประจำปี โรงเรียนจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

3.8 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการผุ้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน การนำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในโรงเรียน ประเมินผลการนำระบบการประกันคุณภาพ การศึกษามาใช้ในโรงเรียน นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใช้ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ และ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

4.2 เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีระดับการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความตระหนักในภารกิจที่จะต้อง จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ตามที่ได้บัญญัติ ไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยยึดกรอบในการดำเนินงานตาม ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตาม นโยบายปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการปฏิรูปใน ด้านต่าง ๆ คือ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 2-3) สถานศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติ จึงมีภาระรับผิดชอบในการดำเนินการ ให้นโยบายปฏิรูปการศึกษายบรรลุเป้าหมาย มีการพัฒนา การจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการ พัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยยึดกรอบในการดำเนินงาน ตามประกาศของกระทรวงดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษามีระดับการดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า มีระดับการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่ได้ ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพ มาตราที่ 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในขึ้นในสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ เป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเป็นอันดับแรก เนื่องจากการจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนจะทำให้สถานศึกษาได้ทราบขอบข่ายของภาระงาน กำหนดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม มีการกระจายงานออกไปให้ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา นอกจากนี้การจัดระบบสารสนเทศเป็นภารกิจที่จำเป็นที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถ กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะข้อมูล และสารสนเทศนับว่าเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ไม่ว่าจะระดับใดก็ตาม เนื่องจากข้อมูลและสารสนเทศจะชี้ให้เห็นถึงสภาพจุดเด่นและจุดด้อยขององค์กรซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางการพัฒนาองค์กรได้เป็นอย่างดี หากข้อมูลและสารสนเทศที่มีอยู่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นปัจจุบันและไม่สะดวกต่อการใช้แล้ว การวางแผนพัฒนาองค์กรก็จะไม่ถูกทาง ดังนั้น สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ ทำให้ผลการวิจัยในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัย เดชมงคลวัฒนา (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และสภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สถานศึกษามีปัญหาในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ เมื่ออภิปรายตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ต่างมีความคิดเห็นว่ามีระดับการดำเนินงานด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักดีว่าการจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นภารกิจจำเป็นที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวางแผนดำเนินงาน และการตัดสินใจดำเนินการ ส่วนครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ อาจเห็นว่าการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษามีความชัดเจน รวมทั้งมีการให้ความสำคัญกับการบริหาร

จัดการด้านสารสนเทศเป็นอย่างมาก จึงทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารและจัดระบบสารสนเทศ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สำหรับกรรมการสถานศึกษานั้น อาจเห็นว่า สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารที่มีโครงสร้างชัดเจน มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบาย จึงเห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กมีขนาดขององค์กรไม่ใหญ่มากนัก การจัดระบบบริหารจัดการและระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ จึงไม่ยุ่งยากมาก ทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาขนาดกลางมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบัน หน่วยงานระดับบังคับบัญชา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ และการจัดระบบการบริหารภายในสถานศึกษา โดยจัดให้มีการฝึกอบรมการปฏิบัติงานด้านนี้แก่ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้แนวทางการปฏิบัติงานเป็นแนวเดียวกัน ทุกโรงเรียน บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน จึงทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกคือ ด้านการจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัจจัยเกื้อหนุนที่เหมาะสม ได้แก่ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านการบริหารและการจัดระบบสารสนเทศ มีวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ในการจัดระบบสารสนเทศ มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ จึงทำให้การดำเนินงานด้านนี้มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก

1.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมาตรฐานการศึกษาเป็นสภาพที่พึงประสงค์หรือสภาพที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มาตรฐานของสถานศึกษาจึงถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานและครูผู้สอนจะต้องใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 14) ดังนั้นสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุคนธ์ สากลวาริ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการ

ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีระดับการดำเนินงานด้านการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จึงทำให้ได้รับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนี้ ส่วนประเด็นที่น่าจะนำมาเป็นข้อสังเกตคือ ประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้น พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ต่างมีความคิดเห็นว่ามีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาต่าง ๆ ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำประชาพิจารณ์กันมากนัก นอกจากนี้ ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษามากนัก จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประชาพิจารณ์ จึงทำให้ความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง และนอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประเด็นชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่างจากผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มาตรฐานของโรงเรียนควรมาจากความต้องการของผู้รับบริการ คือ ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน ดังนั้น จึงควรให้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ส่วนผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาเห็นว่า สถานศึกษามีตัวแทนของผู้ปกครอง และประชาชนอยู่ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่แล้ว

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน ตลอดจนการที่มีโครงสร้างภายในองค์กรไม่ซับซ้อนใหญ่โตมากนัก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของบุคลากรและชุมชนจึงมีมากกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงานที่ใหญ่กว่า มีการมอบหมายงานที่ชัดเจน และส่วนใหญ่ภาระการดำเนินงานด้านการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาจะอยู่กับสายงานที่รับผิดชอบด้านวิชาการ บุคลากรทั่วไปไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา จึงทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่เห็นว่า ระดับปฏิบัติด้านการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ

1.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ เมื่อสถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาแล้ว

สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบภารกิจในการพัฒนาและปรับปรุงให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักและกรอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ คือ เป็นแผนยุทธศาสตร์และมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องชัดเจน กำหนดวิธีดำเนินการ กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอก กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร กำหนดบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดการจัดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากร (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 37-38) ด้วยเหตุผลที่ต้องปฏิบัติตามระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา และความตระหนักถึงความสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทำให้ผลการวิจัยด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพศึกษาด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเองร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอต่อสังคมและหน่วยงานบังคับบัญชาว่า สถานศึกษาจะดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.4 การดำเนินการตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ในการดำเนินการตามระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งโดยปกติสถานศึกษาก็ดำเนินการตามกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีเป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ถูกนำมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้น ดังนั้นระดับปฏิบัติด้านนี้จึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินัย เชมมงคลวัฒนา (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและ

สภาพปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงได้ร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

1:5 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐาน ร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่างผลงาน และเพิ่มสะสมงาน ตลอดจนการใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบและแบบวัดมาตรฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 37) ซึ่งสถานศึกษามีการปฏิบัติด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลรายงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชาอยู่แล้ว จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติด้านนี้อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่ามีการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบการดำเนินงาน และการนำผลไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ซึ่งกระบวนการตรวจสอบเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านนี้ โดยมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการร่วมกันพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ มีการนำผลการตรวจสอบไปทบทวนเพื่อ

หาแนวทางในการแก้ไขในกรณีที่การดำเนินงานพบกับอุปสรรคและปัญหา ไม่ได้ผลตามเกณฑ์มาตรฐาน และกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาในกรณีที่พบว่าการดำเนินงานได้ผลตามมาตรฐานที่วางไว้

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกระบวนการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบตามขั้นตอน และทำการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการประเมินคุณภาพใน 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในทุกช่วงชั้น และการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยประเมินตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษาที่ร่วมกันกำหนดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อนำผลที่ได้มาเทียบเคียงกับผลการประเมินกับเกณฑ์กลาง แล้วเร่งรัด พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในกรณีที่ไม่ผ่านเกณฑ์และพัฒนาสู่มาตรฐานที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 38) ซึ่งสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำอยู่แล้ว จึงทำให้ความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีการดำเนินงานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการประเมินตนเองเพื่อรายงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชา และต่อสาธารณชน เพื่อให้ทราบว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลของการพัฒนามีผลอย่างไร สามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ในระดับใด การประเมินตนเองเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้องมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงทำให้ระดับการดำเนินงานในด้านนี้ของสถานศึกษาทุกขนาดอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาตระหนักดีว่า การรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา โดยมีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ว่า สถานศึกษาจะต้อง จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 40) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว จึงทำให้ระดับปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คมสัน สุขสว่าง (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ต้องรายงานผลการดำเนินงานแก่หน่วยงานบังคับบัญชา และรายงานต่อสาธารณชนเมื่อสิ้นปีการศึกษาของทุกปีอยู่แล้ว ดังนั้นผลการวิจัยจึงพบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับปฏิบัติด้านการรายงานผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูผู้สอนตระหนักดีว่าหลังจากได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกในรอบแรกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว สถานศึกษาจะต้องนำผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพจากภายนอก มาเป็นข้อสนเทศในการพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์กำหนด เพื่อรองรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบที่ 2 ในอีก 5 ปี ดังนั้น จึงได้ปรับปรุง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

เมื่ออภิปรายจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยยึดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวม 8 ขั้นตอน ขั้นตอนสุดท้ายคือการผุดงระบบการประกันคุณภาพ

การศึกษา ซึ่งเป็นการนำสารสนเทศจากผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา มาเป็นข้อมูลในการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้มีความต่อเนื่อง ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่ง จึง ต้องมีการดำเนินการในด้านนี้อยู่แล้ว จึงทำให้ระดับการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ระดับการดำเนินงานตามระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ว่าด้วยเรื่อง มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เหมือนกันในทุกระดับ มีกระบวนการปฏิบัติโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เหมือนกัน แม้จะมี ความแตกต่างในเรื่องปัจจัยในการบริหาร แต่กระบวนการในการดำเนินงาน ไม่มีความแตกต่างกัน ในความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 3 ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 86) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องศึกษการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างเห็นว่า มีการดำเนินงานด้านการจัดระบบบริหารและ สารสนเทศอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ ข้อที่สถานศึกษาทุกขนาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับ สุดท้าย คือ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้สะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น

หน่วยงานบังคับบัญชา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ ในส่วนของสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลภายในสถานศึกษา ด้วยการสนับสนุนในด้าน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และการบริหารจัดการ เพื่อให้ระบบการจัดเก็บข้อมูลของสถานศึกษาสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาด มีระดับการดำเนินงานในข้อจัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นค่อนข้างต่ำ ดังนั้น สถานศึกษาควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ร่วมจัดทำประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้น เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.3 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน โดยใช้เทคนิควิธีการที่เชื่อถือได้ค่อนข้างต่ำ ดังนั้น สถานศึกษาขนาดใหญ่จึงควรปรับปรุง และพัฒนาเทคนิค วิธีการการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้มีความน่าเชื่อถือ โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหาร บุคลากรที่รับผิดชอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับผลการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ว่ามีความถูกต้องน่าเชื่อถือได้เพียงใด เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่แท้จริงต่อไป

1.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีระดับการดำเนินงานในข้อจัดระบบการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น สถานศึกษาขนาดใหญ่ ควรมีการปรับปรุง และพัฒนาจัดระบบการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผล

1.5 ด้านการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่มีประเด็นที่นำมาพิจารณา คือ ประเด็นการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำในสถานศึกษาทุกขนาด ดังนั้น หน่วยงานบังคับบัญชา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพขึ้นมาใช้สำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นแบบเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกขนาดมีระดับการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่พบว่า ยังมีระดับการดำเนินงานค่อนข้างต่ำในข้อ ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น สถานศึกษาขนาดใหญ่ควรดำเนินการแก้ไขโดยส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อใช้ร่วมกัน

1.7 ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานในแผนปฏิบัติงานให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีให้ชุมชนทราบ ด้วยรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม และควรมีการเผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนได้รับทราบอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามระบบการประกันประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาการดำเนินการตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา